

GAZETA KORRESPONDENTA WARSZAWSKIEGO I ZAGRANICZNEGO

Z WARSZAWY DNIA 30. SIERPNIA ROKU 1799. W PIĄTEK.

z Wiednia dnia 21. Sierpnia.

Nadzwyczajny Dodatek do Gazy Dworskiej pod
dnem 18. t. m. zawiera co następuje. — „Podług wiado-
mości z głównej kwatery armij we Włoszech nadeszłych,
atak równie nagły iak pełen odwagi przedsięwzięty od
wojsk Rosyjsko-Cesarskich pod komendą Xięcia Pan-
grazego, na twierdzę Seravalle z bombardowaniem
nieprzerwanym, zniewolił komendanta, iż fortecę tę
na dniu 5. Sierpnia o godzinie czwartej zrana na dy-
kretyę poddał. — Garnizon składający się z 150. ludzi,
jest w niewolę wzięty, i zostanie przewiezionym na ozna-
czone sobie miejsce. — W cytadelli tej zdobyto 14 armat
rozmaitego kalibru, oprócz zapasu amunicyi i żywno-
ści. — Na dniu 4. t. m. podłapał nieprzyjacielski Generał
Mallard na czele 400 ludzi, aż ku Chaumont w Pemon-
cie, i wyparł pikietę tamże stojącą 7go regimentu hulla-
row, lecz został zniewolony cofnąć się, ścigany aż za E-
ziles przez majora Mesko na pomoc przybyłego. Strata
nieprzyjacielska składała się z 7miu zabitych i 6ciu zofta-
wionych rannych; nasza zaś z 2. zabitych i 1 rannego. —
Według raportow Generała Klenau pod dnem 4. t. m.
Rotmistrz Zechmeister od regimentu huzarów Nauendorf
z oddziałem szwadronu swego, tak szybko upędził się za
nieprzyjacielem po ułapieniu jego z misia Sarzana, iż
w tym cofaniu się dwie armat onemu odebrał. — Nieprzy-
jacieli opuścili twierdzę Ula, rzeczoną przez Rotmistrza
korzystając z tak nagłego cofnienia się nieprzyjacielskiego,
wezwał do poddania się miejsca obronne Sarzanellu i
Lerici leżące nad famym Golfo di Spezia. Komendanci
tych miejsc przyjęli bez oporu proponowaną kapituła-
cyę. — W Lerici zdobyto 9. metalowych armat i znaczny
zapas amunicyi. — Ponieważ Rotmistrz Zechmeister nie-
przerwanie postępował naprzeciw Spezia, nieprzyjaciel za-
tym został przynaglony poddać wojskom naszym twierdzę
Santa Teresa z 10. dwunasto-funtowymi armatami, ludziez
z dwoma 120. funtowymi moździerzami do bomb, i for-
teczkę St Lorenzo z 10. dwunasto-funtowymi armatami. —
Na całej długości nieprzyjaciel utrzymuje tylko jeszcze
twierdzę Santa Maria obsadzoną 260. ludźmi i 30. ar-
matami. — Robotę około szaniców przed Tortona posu-
wano w nocy z dnia 6go na 7my, założono Parallele z 170
szanów i rozpoczęto baterję demolowania. — W nocy na-
stępnej postąpiono z tą robotą tak daleko, iż ludzie mi-
mo gruntu opozycy, zupełnie zagrzebani byli, a nawet
we dnie roboty swoje kontynuować mogli. Bateria w
tyl pierwszy paralleli na pagorku St Bernardino, już jest
zupełnie dokończona. Mimo 300. nieprzyjacielskich wy-
strzałow, nie składala się strata nasza ostatniej nocy z 7.
na 8. t. m. iak z 1. zabitego i 15. rannych, pomiędzy te-
mi ostatnimi znajduje się Kapitan Fekete od regimentu
Alvinzego. — Nieprzyjaciel ścigał od dnia 6. niemało
wojska na swe prawe skrzydło; zdaie się, iż zamiarem
jego jest chcieć uskutecznić iakieś przedsięwzięcie w do-
linie Bormida, dla tego dywizya F. M. L. Hrabiego Bel-
legarde z Gamalero ku Terzo postąpiła dla rozpoznania
dalszych nieprzyjaciela poruszeń przy Bormida, przenie-
siono także główną kwaterę z Bojolo formigaro do Novi.
Kapitulacya zamku Lerici podana przez Kapitana
Collibat jest następująca:
Art. I. Żądam ażeby garnizonowi twierdzy wolne
wyjście z bronią i bagażami dozwolone było, końcem u-

dania się do armij Francuskiej w St Maria. — Odpowiedź:
Dozwalam aby Officerowie do armij Francuskiej powro-
cić mogli, wszelako iako tenier, i z obowiązkiem niesłu-
żenia przed wymianą; reszta garnizonu podda się iako
w niewolę wzięta.

Art. II. Dla niemożności utrzymania się dłużej, pod-
dam miejsce to z warunkiem, ażeby na pierwszy Artykuł
przyłtano. — Odpowiedź: Brama twierdzy osadzoną na-
tychmiast zostanie wojskiem Cesarzkim, garnizon wyciąg-
nie w ciągu godziny iedny bez broni, gdy wprzod wszy-
stkie wojskowe sprzęty, officerowi do odebrania onych po-
stanowionemu oddane będą. — W Lerici d. 4 Sierp: 1799.

Podpisano pod temi warunkami oddam klucze twier-
dzy Collibat Kapitan 13iej pułbrigady armij Francuskiej.
Baron Zechmeister Rotmistrz i komendant Austro-
Rosyjskiej przedsiły straży.

Generał Melas dowozi z głównej kwatery w Novi pod
dnem 9 Sierpnia, iż nieprzyjaciel z iednego pozostałe-
go mu w Golfo di Spezia zamku Sta Maria, uczynił wy-
cieczkę, lecz odparty został. Miało Perugia poddać się
komendantowi insurgentow Arcyjskich, cytadella iednak
jest jeszcze w ręku nieprzyjaciela. W południowych kry-
jach Włoskich nieprzyjaciel nayanaczniejsze pułtoszy o-
kolice, i iercho osobiłwie wiele od niego uciępiło. Na
dnia 3. nieprzyjaciel opuścił Sinigaglia, które to miało
zająć zarsz wojska Rosyjsko-Tureckie z floty wysadzo-
ne. Roboty około oblężenia Tortony trwają nieprzer-
wanie z największą szybkością, i tak parallela iako i
komunikacya od bramy Seravalle już dostateczney na-
brały głębokości. Nasza strata w nocy z dnia 8 na 9 by-
ła w 2 ludziach zabitych i 3 rannych. Do tegoż rappor-
tu przyłączona była następująca względem twierdzy Se-
ravalle kapitulacya. Art. 1.) Garnizon wyjdzie z wło-
sikiemi honorami wojskowemi. Odpowiedź. Załoga wy-
jdzie dnia 7 Sierpnia o godzinie 6 zrana, złoży broń w
bramie Misane i czekać będzie na dalsze przeznaczenie
od F. M. Suwarow. Art. 2.) Officerowie na parol wypu-
szczeni zostają. Art. 3.) Niewalczący powrócą do Fran-
cyi. Art. 4.) Własność osób otrzyma bezpieczeństwo.
Odpowiedź. Te trzy Artykuły zawisły od rozrządzenia F.
M. Suwarow. Podpisano w Seravalle o godzinie 11 w no-
cy dnia 6 Sierpnia 1799. Hrabia Nugent Kapitan w imie-
niu Xiążęcia Pankration. — Ghenerer komendant — Gon-
gelet Kapitan.

z Londynu dnia 15. Sierpnia.

Nasza tajna wyprawa z największym pospiechem
jest uzbrajana. Pierwsza dywizya już wsiadła na okręty
i dziś zrana zpomysłnym wiatrem wypłynęła na morze.
G. Abercrombie dowodzący tą dywizyą, zmierza (iak
wielu rozumie) ku wyłpie Walchern przy ujściu Skaldy,
i w tamtejszej okolicy chce na ląd wysiąść. — Ma on tam
ogłosić proklamacyą w treści. Iż armia, którą dowodzi
przeznaczona jest oswobodzić kraj od tyranij Francu-
skiej. Oświadcza przeto, iż przychodzi jako przyjaciel
provincyów Hollenderskich, dla powrocenia ich nazad
do dawnych praw i zwyczajow, dla uwolnienia osob i
własności od uciemiężenia, dla przywrocenia Religii o-
belzonej przez ateizm Francuski, dla wkrzeszenia han-
dlu wcale prawie zniszczonego, dla wprowadzenia nazad
rządu słusznego, a z nim szczęśliwey zgody i ziednocze-
nia między W. Brytanią i Hollandyą, tego to szrodka

tylu pomyślności dla obu mocarstw. Dla tego zaręcza imie-
niem Krolewskim zupełną amnestyą w nadziei, iż krol-
wierny Hollenderczyk przyłoży się do utrzymania spo-
koyności. Oświadcza iednak, iż gdyby który Hol-
der zdradzieckim sposobem przeciw swej oyczyźnie i
dawney iey niepodległości, prawom i interesom polle-
pował, opierając się zamiarom wojsk pod komendą i-
go zostających, ten za iawnego nieprzyjaciela dobrego
porządku i swoiey oyczyzny uważany będzie, i iako ta-
kowy karanym bydź ma. — Jak tylko G. Abercrombie w
Holandyi wylądnie, naowczas wyplynie zaraz druga
dywizya pod komendą Xiążęcia York z wojskiem 12
do 16. tysięcy ludzi, pomiędzy któremi dosyć kawaleryi
znayduie się, i zechce wylądować w Niderlandach. Do
mieszkańcow kraju tego jest także proklamacya wygot-
wana. W wyprawie G. Abercrombie znayduie się prze-
żło 100 statkow przewozowych. Nasze pisma twierdzą,
iż armia Arcy-Xiążęcia d'York z czasem pomnożona be-
dzie do 80 tysięcy ludzi przez poliki Rosyjskie, Szwedz-
kie, i inne. G. Abercrombie służył dawniey pod Xiąże-
ciem d'York w Brabancyi, został rannym pod Nym-
gą wlauił się w retyradzie wojsk z Holandyi przez swoją
ludzkość, potem służył w Indyach Zachodich i Irlandyi.

Hrabia d'Artois wyjechał z Londynu do kwatery gło-
wnej Arcy-Xiążęcia Karola. Tam wspólnie z P. Wick-
ham dopelni wojska Szwajcarskie, które pod komen-
dą jego zostawać zechcą. Mają one teraz dochodzić do
6. tysięcy ludzi, spodziewa się zaś, iż dojdą do 10. tysię-
cy. Pułkownik Baron de Rolle, Xiąże Laval, Hrabia
d'Escars, Hrabia Vaudrenil, i Biskup Aras mają skła-
dać przy nim radę. Mowią także iż Generał Pichegru
pod nim służyć będzie. Xiąże Kondusz przyłączy się do
niego z korpusem swoim, a tak ziednoczeni z Suwaro-
wem i Arcy-Xiędciem Karolem zamyslaia wnieść do Fran-
cyi. — Nim Hrabia d'Artois z Anglii wyjechał, miał dłu-
gą konferencyą z Lordem Grenville. Xiąże Doubo ma
także za nim puścić się w podróż. Lord Mulgrave wy-
jechał już do armij Austriackiej, która wspólnie z wy-
prawą naszą działać będzie. Z Tower wyłtano nad brze-
gi dosyć artylleryi.

Zawczoray przybyła do Plymouth brygantyna telegraf
z depeszami od Admirala Keith. Wspomniony Admiral
z 31. liniowemi okrętami przepłynął przez ciasną G-
braltarską, i na dniu 1. Sierpnia znaydował się pod przy-
ładkiem St Vincent. Do Gibraltaru przyplłynął tegoż fa-
mego dnia, w którym flotta Francusko-Hiszpańska wesłała
do Kadiz, wiatry iednak przeciwnie wstrzymały dalszą po-
droż jego aż do dnia 29. Lipca. Dopiero w tym dniu
przepłynął ciasninę. — Tym czasem dowiadujemy się, iż
flotta Francusko-Hiszpańska zawinęła już do Brest, nie
zatrzymawszy się w Lizbonie około ktorey na dniu 29. Lip-
ca przepłynęła.

Inni twierdzą, iż rząd odebrał wiadomość, że flotta
nieprzyjacielska znayduie się przy brzegach Irlandzkich.
Zdaie się, iż nieprzyjaciel podzielił na kilka części flotę
swoią. Jedną część posłał do Irlandyi, drugie do Ro-
chefort i Brest. — Pod Cork i w innych okolicach Irlandyi
bunt się wznowia, ziednoczeni Irlandczykowie odbywają
znowu nocne schadzki. Zdaie się, iż polegają na flocie Fran-
cuskiej. — Procz Hollenderskich okrętow liniowych w Te-
xel ma być jeszcze 12 fregat Hollenderskich gotowych do

wyścia w rozmaitych portach. — Z *Plymouth* wypłynął *Sir Warren* z 6 okrętami liniowymi do floty naszej kanałowej w *Torbay*, która w tych dniach ma wyjść na morze, i składa się 33 okrętów liniowych. — Podług ostatnich wiadomości flota Lorda *Duncan* przed *Tazel* składała się z 6 okrętów liniowych *Angielskich* i 8 *Rosyjskich*. Lordowi *Duncan* ofiarowana jest komenda nad flotą kanałową. Dayże Boże aby ją przyjął.

Wiadomość jakoby *Hiszpania* wojnę *Szwecyi* wypowiedziała, potwierdzenia potrzebuje. — P. *Gartshore* powrócił z podróży swojej, którą do *Sztokholmu* odprawił. O skutku poselstwa jego, różni różnie mówią. Lubo słychać iż *Szwecya* dostarczyć chce wielkich okrętów do przewiezienia wojska, jednak wielu utrzymuje iż to nie przyjdzie do skutku. — Aresztowano tu dwóch Cudzoziemców, którzy pomimo włożonego *ambargo*, chcieli najać bat rybacki w *Whitestable* dla poieczania do *Flißingen* i dania znać nieprzyjacielowi o tajnej wyprawie. Po indagacji uznani są, iż zostali pod oskarżeniem zdrady kraju. Jeden z nich miał w kołnierzu sukni swojej zaszytych 100. gwineów i 90. banknotów na 5. funtów szterlingów. — Porucznik *Parkinson* przywiózł depesze do Admiralicji od Lorda *Nelson*, którego na dniu 16. Lipca zostawił pod *Neapolem* z 18. okrętami liniowymi. Lord *Nelson* miał z sobą na okręcie rodzinę Królewską, nie ślądził jednak przyzwoitą rzeczą na ląd ją wysadzić. Kardynał *Ruffo* zawarł szkodliwą konwencję z insurgentami *Francuzkami* i *Neapolitańskimi*, którą *Nelson* za nieważną uznał, dopoki iey sam Król nie potwierdzi. Jeden z artykułów warował pardon dla Admirala *Chiążcia Caraccioli* naczelnika partii rewolucyjnej, który jednak po wysłuchanej indagacji przed sądem wojennym na fregacie *Neapolitańskiej Merkurj* powieszonym został. Kardynał odzyskanie Tronu okupił warunkami, na które żadną miarą zezwolić nie można. Rodzina Królewska pozostała na okręcie *Vanguard* dopoki spokojność nad przyswrocona nie była. Ponieważ Kapitan *Trowbridge* zajął zamek *St Elmo*, przeto *Nelson* wysłał także oddziały na zajęcie *Gacta* i *Kapui*.

Tippo-Saib pobity na dniu 6 Marca gotował się do drugiej potyczki. Armia *Carnaty* zajęła kraj *Mysore* na dniu 5 Marca, znajdowała się na dniu 10 w *Ancull* i na dniu 24 spodziewano się, iż wejdzie do *Seringapatnam*. Niektóre fortyfikacje w gorach były bez oporu zajęte. Armia *Malabarjska* pod *G. Stuart* weszła na góry *Ghaut* pod dniem 25 Lutego. W *Scoderfet* przyszło do bitwy, w której *Anglicy* stracili 143 ludzi, a *Tippo* miał stracić 3 tysiące. Z *Tranquebar* wypłynęła brygantyna *Duńska* z pośarunkami niezmiernej wartości od *Tippo-Saiba* dla Dyrektoryatu *Francuzkiego*.

z *Paryża* dnia 13. Sierpnia.

Z *Brest* przysłała tu wiadomość telegrafem, iż zjednoczona flota *Francuzko-Hiszpańska*, która na dniu 21. Lipca z *Kadix* wypłynęła, na dniu 9 i 10 t. m. stanęła w *Brest*. — Wojska lądowe *Hiszpańskie* z *Rocheport* powróciły nazad na swoje okręty, które teraz od blokady zostały uwolnione. Okręty *Angielskie* cofnęły się z okolicy *Rocheport* na dniu 2 Sierpnia. — Ponieważ w departamencie niższej *Sekwany* wiele emigracyjnych *Angielskich* znajduje się, przeto port *Honfleur* z okolicami ogłoszony jest w stanie oblężenia. — Jeden z naszych kaprow zajął statek przewoźowy *Angielski*, na którym się dwóch emigrantów znajdowało. Jeden z nich jest sławny książę *de Montemar*, który do *Havre* został zaprowadzony. — Zaburzenia w zachodnich departamentach jeszcze trwają. Nie masz dotąd nominacji urzędowej Ob. *Lacombe St. Michel* na ministra interesów zagranicznych.

Z *Nicei* pod dniem 1. Sierpnia donoszą co następuje. General *Joubert* przyjęty tu został z wielką radością, miało za przybyciem jego zostało oświecone. Wczoraj wsiadł on na statek, dla poieczania do *Genui*. Dla prze-

ciwnego jednak wiatru, dopiero we trzy godziny potem wysiadł w *Villefranche*, a stamtąd pocztą udał się do *Genui*. General *Merlin*, który tu przybył od armii *Włoskiej*, niedozwolił aby rzeczy jego na komorze przeglądane były. Miało *Monaco* między *Niceą* i *Genuą* leżące, ogłoszone jest w stanie oblężenia. W armii *Francuzko-Włoskiej* tak wielki był niedostatek furazów, iż konie karmione być musiały liśćmi i korą drzewa.

General *Championnet* na czele 20. tysięcy ludzi Armii swojej, już wyruszył w okolice *Coni*. Kuryer zaś dnia dzisiejszego przybyły donosi, iż General *Championnet* po rozpoznaniu ważnych stanów, rozgromił pierwsze posterunki nieprzyjacielskie i pomknął dalej swoje stanowiska. General *Gardanne* który miał komendę w *Alexandryi*, udał się do *Genui*, dokąd także przybyła dawna żona w *Liorno*. General *Macdonald* który teraz żadnej nie ma komendy, idzie za urlopem dla naprawy zdrowia swego do *St Germain en Laie*, miejsca gdzie się urodził. Armia Generala *Joubert* codzień liczniejsze odbiera wzmocnienia. Zbiegli patrioci *Włoscy* bronią się do służby wojennej w kraju *Genueńskim*. Przednią strażą naszej Armii *Włoskiej*, dowodzi teraz General *Piemontski Colli*. Wojska *Francuzkie* które się znajdowały w zamku *St Elmo* w *Neapolu*, na 14. statkach do *Tulonu* są zawieszone.

Zołnierz, który niedawno schwytany w *Szwajcaryi* Generala *Austryackiego* hrabiego *Bay* był konfrypcyjnym. Do naszych armii wysłano bardzo wiele ładunków. W 4 nowych departamentach *Reńskich* stosownie do wniosku uczynionego w ciele prawodawczym, utworzony będzie jeden legion wraz z dwoma regimentami artylerji piechoty. Przy tej okoliczności Dyktoryat wystawił Radzie 500, iż niebezpieczeństwa oyczyni coraz bardziej się wzmagają. Nasze nadgraniczne fortece *Reńskie* są w mocnym stanie obrony postawione.

General *Beurnonville* mianowany jest Generałem Inspektorem kawalerji wewnątrz kraju, a General *Hardy* na miejscu jego został umieszczony przy armii *Angielskiej* w randze Generala Inspektora infanterji. — Dyktoryat wniosł, aby wszelka broń wzięta była w rekwiizycję, a właściciele iey zostali za to zapłać. Wiadomość o wzięciu *Mantuy*, była tu wcale niespodziewaną. — General *Lefevre* mianowany jest teraz komendantem 17 dywizji w *Paryżu*, na miejscu Generala *Marbot*, który przy armii ma być użytym. — Minister *Bernadotte* cały park artylerji w *Vincennes* będący z 600 koniami, odesłał do armii *Reńskiej*. General *Laubadere* jeden z tchaczupley liczby szlachty, która rewolucji hold oddała, umarł w *Rouen*.

Mowa którą na dniu 10. t. m. miał Ob. *Steyes* jako Prezydent Dyktoryatu, była w treści następującej: „Na dniu 12. Sierpnia władza dawna we *Francyi* została obalona, już ona więcej nie ma powstać, taka była w owym dniu przysięga nasza. Wystawiliśmy potem ułtowania rojalistów przeciw Rzpłtey, mówił o trudnościach jakie zachodzą w odwołaniu ubocznych ataków na Rzpłtę. Lecz i te ataki mogą być zwalczone. Konfitytucja nadała prawo do tego. Gdy jednak (rzekł) wasze osoby rządowe zupełnie są republikanckie, gdy wiedzą iż w tej klasie atakujących wmięszali się *Francuzi*, którzy miłością ku Rzpłciey zupełnie są przejęci, i gdy ci pomimo woli swojej widzą się być przymuszonymi okazać się siłowem przeciw tym, którzy sprawie wolności przytługi uczynili, przeto wolą raczej też osoby rządowe mocnemi i braterskimi przestrogami ująć obłąkanych, gdyż nie mogą zupełnie wyrzec się nadziei, aby nie mieli pozyskać dla prawdziwego interessu Rzeczypospolitey ferca męzów, których postępków iakkolwiek dwoiście się wydać, zamiary jednak zawsze zostały czyste. Do tych się przeto udać, dla wytławienia im tej małej liczby fałszywych patriotów, którzy ich obłąkawszy, fałszywe wyobrażenia poddają, i przestępne wzbudzają nadzieie. Każe się przeto strzedz tych wszystkich, którzy w obaleniu tronu niedosyć znajdując środków do ugruntowania nowego od narodu żadanego Rządu, lecz pragną wszystko wywrócić co tylko przeciwni się osobistej ich dumie, którzyby rząd nawet przez siebie ustanowiony obalili,

gdyby nie byli w stanie wykonać wszystkich projektów ich łupieżstwa i zapalczywości, którzy najdawniejszych i nie przekupionych przyjaciół Rzpłtey w miarę zaufania narodu spotwarzają, i przypisują im projekta rojalizmu, sposobu iakiego zawsze używano przeciw tym, których obalić chciano, lecz za co mam wzbraniać się powiedzieć, celem ich nie jest sprawiedliwość, lecz życzeniem ich jest zatruć publiczność nieufnością, rozszerzać zamieszanie, wprowadzać *Francuzów* w niepewność, opanować wszystko w nieładzie, howem panować choćby też to największą kosztowało. Wiecie zaś *Francuzi*, iak oni panowali. Dyktoryat zna jednak wszystkich sprysiężonych przeciw Rzpłtey nieprzyjaciół i czuwa nad rojalistami.

Pod czas tej uroczystości lekano się tu rozruchów. Wojska które stąd wymaszcerować miały, pozostały z tego powodu w *Paryżu*. Włzyfko jednak jest w spokojności. Wszakże zaburzenia rojalistów w różnych departamentach dotąd nieustają. — Straż Dyktoryatu zawsze jest podwojona, i znowu aresztowano rozmaite osoby, mianowicie podeyrzanych cudzoziemców, którzy się wciśnili do zgromadzeń *Jakobinów*, pomiędzy temi znajdując się wielu Emigrantów *Włoskich*. — W *Lugdunie* lekać się należy nowych rozruchów. Zapalczywość tamże pomiędzy *Jakobinami* i *Rojalistami* do najwyższego stopnia jest posunięta. Jeden *Jakobin* wyraźnie tam oświadczył, iż dla zagwarantowania Rzpłtey, trzeba żeby jeszcze sześć tysięcy głów zleciało. Nazajutrz głowę tego *Jakobina* znalaziono do domu jego przybitą.

Dyktoryat Wykonawczy postępuje zawsze w pośrodku przepaści, z ufnością zdolną wszelkie uspokoić bojaźń. Zastanawiając się nad obecnymi zgłębiami przyszłe niebezpieczeństwa, rozwija wszystkie swoje zewnętrzne sposoby, i pojednyna wszystkie namiętności wewnętrzne. Chce połączyć wszystkich Obywatelów, a jego umiarkowanie zjednyna mu wszystkich ufność. Nominacja nowego Ministra Policyi Generalnej niezapowiadała nowych rewolucyj, zapobiegła tylko tej którą utrzymywać chciano. Nie wprowadziła nowej opinii, lecz wyrugowała nowych ludzi.

Ob. *Mares* w swoim opisanu czynności Generala *Masseny* w *Holwecyi* i kraju *Gryzonów*, dodaje nakoncu: *Massena* dla dobra swojego kraju musiał poświęcić fałszywą sławę ślaczania niepożytecznych, a zatem szkodliwych bitew. Znałomy twój charakter zamienił na zimne rozważanie, i mniemał, iż jeżeli ściśle jego urzędu obowiązki przymuszały go niekłać stanowięcych błędów, nakazywały mu we wszystkich innych zdarzeniach nieoszczędzać krwi wojowników. Jeżeli inni potrafili więcej zrobić dobrego, tym lepiej dla Rzeczypospolitey.

Trybunał Policyi Kantonu *Paryżskiego* ma poleconą sprawę dwunastu Obywatelów schwytanych w ogrodzie *Tuilleries* dnia 11. Lipca. Ci Obywatele oskarżeni są o popełnione gwałty i sprawy uczynkowe przeciwko Towarzystwu politycznemu zgromadżającemu się w rayszuli, i że wołając niech zaginę *Jakobini*, wołali oraz niech żyje Król, i niech zaginie *Rzpłta*. Oskarżeni wypierają się tego mocno, i bronią się tym, iż wszyscy ich oskarżyciele są Członkami Towarzystwa politycznego tak dalece, iż oskarżyciele są razem oskarżonymi i świadkami. Ta sprawa odłożona jest na dzień 9 t. m.

Bank *Mont-de-Piété* nieprzełstaie pożyczać aż do 12 franków dla wsparcia Obywatelów nie mających sposobu do życia.

Kompanie Weteranów w liczbie 53 odłączone z Departamentów śródkowych, odebrały rozkaz udania się na tychmiał do fortec znajdujących się na granicach kraju i na brzegach śródziemnego morza.

Lareveillere Lepeaux w swoim usprawiedliwieniu względem wyprawy *Egijskiej* wyraża: iż była przez fałszywego *Buonaparte* proponowana, i uważana iako przysięga do nieprzyjacielskiego kraju; iż przytłapienie W. Sultana do koalicji skutecznione było w czasie okropnej bitwy pod *Abukir*; iż Dyktoryat potwierdzając tę prawdę, użył tylko tej władzy iaką mu nadała Artykuł 328

Konfitycy; iż jego postępek był nawet pochwalony przez Ciała Prawodawcze, które dekretoowało, iż armia Egiptu dobrze się zaśluzyla Ojczyźnie. — Co do Zjednoczonych Stanów Ameryki, przekłada, iż Dyrektoryat pomimo niekiedy urazy postępował z takim umiarkowaniem, iż to Mocarstwo postanowiło nakoniec wydać trzech Ministrów dla robienia pokoju. — Co do Szwajcaryi, wspomina Traktat przez który Francya zabezpieczyła kraj Wodzik przeciwko Oligarchii Berneskiej; dodaje, iż G. Brune nie dał Generalowi Schauenburg rozkazu do atakowania aż po wystrzeleniu do niego wołka; iż Rząd Szwajcarski był napaściwym, i że wtargnięcie do Szwajcaryi dozwolone było od Ciała Prawodawczego. — Iż konfitycy Rzeczpospolitych przez Francję wspieranych będąc tylko tymczasowemi, prawo podbicia nadawało im moc wprowadzenia potrzebnych odmian. — Co do zarzutów o niegotowość oparcia się Mocarstwom koalicyjnym, zapytuje się czy można było uzbrajać przy rozpoczęciu Kongresu Rastadskiego, i gdy trzeba było wierzyć słownościom Cesarza do pokoju, nakoniec gdy Dyrektoryat musiał się oczyszczać z zarzutu, iakoby chciał na zawsze wojnę przedłużyć etc.

W Amiens i Bordeaux krew obywatelska już się rozewala. Obywatele w Amiens niechcieli zgromadzeń Ludu, i krzyczeli: *Przec z Jakobinami*. Muncypalność uzbroida potym Jakobinów. Ci mając na czele Komisarza Politycy, dali ognia do iedney kupy i zabili dwoje ludzi. Spokojność była potym przywrócona. Ex-Reprezentant Guyvernon wyłany jest od Dyrektoryatu Komisarzem rządowym do Amiens. — W Bordeaux rojalisci, podług raportu samej Administracyi centralney z orężem w ręku atakowali Republikanów. Z obu stron wielu zostało zabitych i rannych. Jakobini mieli tam publicznie mówę na pochwałę Robespierri i oświadczyli, iż Ojczyzna iedynie tylko przez wprowadzenie terroryzmu uratowana być może. W ciągu rozruchow tamże zaszłych, krzyczano *przec z Jakobinami*.

Z Algieru pod dniem 11. Lipca donoszą, iż Dey tamtejszy wypowiedział wojnę Cesarzowi Niemieckiemu i już dwa okręty pod banderą Cesarstwa przez kaprow Algierjskich zajęte zostały. W. Sultan rozkazał wprowadzić tamże Dejowi, aby wszystkich Francuzow w kraju jego znajdujących się kazał wziąć do aresztu, lecz Dey nie chciał słuchać tego rozkazu i Francuzi wolni są w kraju Algierjskim. — Rouget de Lille autor hymnu *Marsyljskiego* powrócił tu z Hollandyi, a znaiomy *Lacretelle* po więzieniu 23 miesięcznym w którym siedział bez wysłuchania siebie, przecie na wolność wypuszczonym został. — Papież jest teraz w Dijon. — Administracya centralna w St. Brioux w Bretanii wydała rozrządzenie podług którego wszystkie dawne szlachcie w tamteylzey okolicy przejeżdżać się nie wolno.

General Perignon dowodzi lewym skrzydłem armii Włoskiej. Osadził on nim bardzo rozległą część Piemontu. Na dniu 21. Lipca odebrał insurgentom pozycje Millefino, Murialto, i Calinzano, zdobył także miasteczko Casceria, do którego insurgenci chcieli się uchodzić. W Sawona General Moreau miał konferencyę z Generałem Perignon. — Minister wojenny Bernadotte z troskliwością oycy i przyjaciela, wołka opatrnie Dowodzić z największym kosztem odzież, broń i amunicyę z wewnątrz kraju. Zachęca wszędzie administracyę i officerow sztabowych, aby z nim wspólnie nad uratowaniem Ojczyzny pracowali.

Gdy garnizon z Korfu miał tu przybyć, wyszło na przeciw niemu 32. członków Zgromadzenia Ludu aż do Corbeil dla przyjęcia go po bratersku do swego zgromadzenia. Oddali mu także składkę 600. liwrow wynoszącą. Wielu z pomiędzy tych żołnierzy wprowadzeni zostali do zgromadzenia na dniu 7. Sierpnia. Przy tej okoliczności G. Augereau zajął miejsce przewodnika zgromadzenia, i dał żołnierzom pocałowanie braterskie.

Dziennik ieden Paryżki wyraża co następuje. — Gdy Antoniusz nałożył wielkie kontrybucye na Miasio Menasso w Natolij, Hybreas sławny mówca rzekł do niego: *Azya* zapłaciła ci niezmiernie summy i dostarczyła żywności na utrzymywanie wojny; jeżeli nieodebrałeś wszystkich skarbow, upomniemy się o nie u Liwantow,

którzy ie odebrali za ciebie: jeżeli te bogactwa były roztrwonionemi, i jeżeli nie nakazesz złodzieiom ażeby ie powrocili, Rzym z całą swoją potęgą upadnie.

Dziennik Paryżki podaje na chorobę Rzpłtey receptę lekarzką Doktora Sangredo (sławnego w *Idzim Blaffie*, który za iedynie lekarstwo podawał picie wody i krwi puszczenie). Nie wiem (rzecze) czy ta moja recepta znajdzie powszechne zezwolenie, może iednak uleczyć chorego, na którego dziedzictwo wielu dybie. Choroba po całym ciebie się rozeszła. Wyniszczony temperament, osłabione piersi, wszystko polykający a nie trawiący żołądek, mocne żółciane humory, paroxyzmy gorączek aż do szaleństwa pomknięte, zawrót głowy, a częściej ieszcze śloność do letargu, wstrzymanie cyrkulacyi krwi, i gangrena w sercu. Zewnątrz żaden członek nie jest zdrowym, żadna część ciała nie jest, która by nie okazywała ran, zle zamkniętych szwów, i wrzodow. Złemi lokami są falky, letarg jest uspienie ducha publicznego, gangrena w sercu, jest zaniedbanie wszelkiej moralności, żołądkiem jest rząd; niedostateczna cyrkulacyi krwi, jest zatamowanie handlu. Moja recepta jest, umiarkowanie, mądrość, roztropność. Niech mianowicie nie zostanie zaniedbanym najlepszy sposób umocnienia ciała. Sprawiedliwość. — Przy takowym przepisie podatki będą płacone, i iedynie do skarbu publicznego wpłyną. Zaymiecie znowu miejsce pomiędzy narodami, byleście w postępowaniu z niemi nie byli zuchwałemi, i kiedy ludom nie dla tego wolność przynieście, abyście za to pieniądze mieli. Wzniesie się przy tym duch publiczny. Jeżeli więc chcecie uratować Rzpłtę, zrobcie aby lud był szczęśliwszym, niż był za czasow dawney władzy.

Ob. Hauptout starszy ofiarował Radzie 500. pismo pod tytułem: *Sposob aby być kochanym od swojej żony*. Trzeba było aby dla naszych Prawodawcow napisał był dzieło *sposob kochania Rzpłtey* mówi Przyjaciel Praw.

z Paryża dnia 14. Sierpnia.

Jakobini którzy mniemali iż 30. Prairial całkiem będzie na ich pożytek, znajdując się na nowo w swoich nadzieiach omylonemi. Zniesienie Towarzystwa postanowionego w Paryżu, jest dla nich pierwszym ciosem, po którym zapewne inne nastąpią. Przyłączamy tu treść Pofelstwa przesłanego w tej okoliczności do Ciała Prawodawczego. — „Dyrektoryat zatrudnia się nieustannie około zaradzenia nieszczęściom Ojczyzny. Już wam okryślił obraz niebezpieczeństw publicznych, tać ie przed wami byłoby zbrodnia. Dyrektoryat używając wszystkich sposobow dla przywołania zwycięstwa pod chorągwie Republikantkie, dla przywrócenia pokoju po Departamentach i porządku w skarbie, oraz ożywienia we wszystkich fercach patriotyzmu, spodziewał się być wspartym przez ożywiony się duch publiczny, podniebiał sobie, iż Obywatelskie zgromadzenia iakich Konfitycy dozwala, będą składem gorliwości i światła, poręką iedności i spokojności. Potrzebę z żalem iż w Mieście tak ludnym, Towarzystwo które się uformowało na ulicy *Bacq*, stało się wszystkich namietności ftekiem dla ożywienia wszystkich nienawiści i wkrzeszenia wszystkich niebezpiecznych pamiętek. Na próżno przez uroczystą Proklamacyę zapewnialiście wszystkich dobrych obywatelow o walnym przywiązaniu do Konfitycy zgo roku; krzyki potłumiły wasze pocieszające wyrazy, ponowiły wszystkie postrachy, i znieważały wasze prace, przekłádając ludowi iż jest w potrzebie ażeby sam siebie ratował. Takie sposoby, takie mowy i krzyki przypomnialy zbytek nieszczęść, których powrotowi cała Rzpłta przeszkodzić zamysła. Na ten czas boiaż potłumila energię, zachwiała wiernością, zniknela nadzieia, a powszechna niepokoynność wszystkie zajęła umysły. Republikanie zagrożeni są w iednymże czasie przez armie nieprzyjacielskie i przez okropności nowego zaburzenia. Dyrektoryat winien wam to powiedzieć, iż jeżeli Ciała Prawodawcze i Władza Wykonawcza wielkiej Rzpłtey powinny być przez opinię utrzymywane, zachęcane, i szcunkiem Patriotow nadgradzane, nie mogą się zaślepić względem zawsze wzrastającej przewagi, iakiey nieograniczone zgromadzenie osob w kraju nabierać zwykło. Nienależy

Francuzom lekać się powrotu okropnego wpływu który miał zuchwałosc przywłaszczyć sobie konfitycyne władze. Nie potrzeba ażeby na łonie Rzpłtey mogli się wznieść kolos Zgromadzenia, który nasi nieprzyjaciele mają zamiar oblać, i w którym odkrywają się codziennie obroty ich wyłańcow. Dyrektoryat zapobiegając tym nieszczęściom, przedkładać wstrzymać upor Towarzystwa na ulicy *Bacq* w jego gwałcącym Konfitycyę postępowaniu, i postanowił jego zamknięcie. W zamiarze statecznego utrzymywania się w swoich obrębach, Dyrektoryat wspierać będzie wszystkie Zgromadzenia szanujące Prawo które Francuzi poprzyśleli utrzymać; Obywatele Reprezentanci, Dyrektoryat uprasza was usilnie o Prawo nad którym teraz pracujemy. Przypieszcie jego wydanie, ile tylko pozwala wasza mądrość, i jego ważność wymaga.

Dyrektoryat rozkazał tego wieczora poprzybić wyrok nakazujący zamknięcie zgromadzenia na ulicy *Bacq*. Od samego rana pikietą otacza to miejsce i nikomu doń przystępu nie daie. Przyłożono pieczęć na drzwi i na papiery wydziału instrukcyi tego zgromadzenia.

Na dzisiejszym posiedzeniu powszechnego wydziału nie było żadney wzmianki o ex-dyrektorach. Cały czas zabrano czytanie dwoch poselstw Dyrektoryatu względem zamknięcia klubu i rewizyi domow. Te rewizye mają być w dzień czynione, domyslały się, iż jutro zrana będą rozpoczęte.

W tajemnym wydziale d. 12 Rada miała przystąpić do krelkowania, czyli oskarzenia ma być dekretowane. *Delbre* domagał się zawieszenia tej rzeczy; 321 głosow było przeciwko, a 85 za zawieszeniem, które z tej przyczyny odrzuconym zostało.

Przybycie G. Joubert do Geny urzędownie przez G. Moreau jest doniesione. Dnia 7. t. m. *Maffena* rozkazał aresztować G. Xantrailles i zaprowadzić go do Huningi.

Amiens jest ogłoszone w stanie oblężenia. Dyrektoryat dał rozkaz bywшему kommissarzowi Paryżkiemu *Verdiere*, ażeby się udał do tego miasta dla przywrócenia tam spokojności publiczney i stawienia przed sądem urzędnikow należących do tamtejszych rozruchow. — Mówią, iż d. 12 t. m. G. Scherer został schwytanym.

General Serwan przywrócony do Rużby i mianowany Generałem Inspektorem wołk Południowych, wyjechał dnia wczorajszego z Paryża.

Dyrektoryat zatrudnia się poselstwem, w którym ma doradzać Ciału Prawodawczemu, ażeby rozkazało kommissarzom wojennym ładzić roznościcielow pism rojalistycznych. Ma także proponować karę śmierci przeciwko każdemu, któryby ukrywał dezertera lub do dezercyi namawiał.

Dyrektoryat *Liguryjski* niemniemając się dosyć mocnym do uratowania Rzpłtey, złożył swoją dymisyę. Ciała Prawodawcze przeciw niemu wydało akt oskarżenia.

Lilly z *Caen* pod d. 8 wyraża, iż iedna dywizya *Angielska* z flu żaglow złożona, krąży na brzegach kanału i bywszy w *Bretanii*, i że iej zamiarem jest wysadzić 40 tylicy ludzi na trzy punkta w przeciagu mieysca między *Granville* i *Isigny*.

Niektóre Dzienniki zawierają w sobie list z *Lugdunu*, który donosi iż prawe skrzydło armii *Włoskiej* pomknęło się naprzód i opanowało twierdzę *Ceva*, rząd nic ieszcze w tej mierze do wiadomości nie podał.

Na leśty Rady 500. dnia 8. t. m. Officerowie i żołnierze *Cisalpińscy* schronieni do Francyi, dopraszali się o wsparcie. — Odesłano do Kommissyi.

Duplantier podał Radzie nowy projekt skrocony względem urzędnikow Rzpłtey należących do liwerunkow, i zapobiegający przekupstwu. Ten projekt przyjętym został, a iego glowniejsze urzędzenia są następujące: Żaden członek Ciała Prawodawczego, Dyrektoryatu i iego kancelaryow, żaden minister i iego sekretarz, kommissarze skarbowi, ich kancelarzyści, członki trybunalow, kommissarze wojny, marynarki, ich sekretarze, żaden wojskowy, żaden sędzia etc.etc. nie będzie mógł być liwantem, ani należeć do żadnych podobnych czynności. Przewinienie przeciwko temu postanowieniu ukarane będzie trzyletnim więzieniem i konfiskacyą na pożytek Rzpłtey tego wszystkiego, coby się takim osobom należało za dostawione do armiiow potrzeby.

Laurent z Departamentu niższego *Renu* z dziennego porządku rzekł: „Nasz kolega *Duplantier* podał wam projekt stołowny do urzędnikow Rzeczypospolitey wmięszanych do liwerunkow, i względem sposobow zapobieżenia przekupstwu. Ludzie którzy mają upodobanie w rzucaniu potwarzy na Ciała Prawodawcze, rozgłaszaia iż w Radach znajduje się wiele członkow intereffowanych do liwerunkow. Pokażmy iż iestemy tak czystemi iak nasze przeznaczenie: pokażmy iż żaden osobisty interes nie przymusza nas do łpóźniania podanego przez *Duplantier* projektu. Gdyby się znalazł ieden z członkow, któryby choć pod senatorskim płaszczem ważył się sprzeciwić rozpoczęciu tego roztrząsania, będę miał dosyć odwagi wskazać go iako nieprzyjaciela Ojczyzny.

Jean Debry popierając wniosek Ob. *Laurent*, dodał:

Przypomnę Radzie, iż potwarz starała się także zatrzeć swym jadem poprzednicze zgromadzenia; Reprezentanci byli oskarżanymi, iż trwonili publiczne dochody. Konwencya chcąc w zwyciężym sposobie odpowiedzieć swoim nieprzyjaciółom, wydała wyrok nakazujący wszystkim swoim członkom podać stan majątku każdego członka przed i po rewolucji. Wyrok wziął swoy skutek w Kommissji Inspektorów. Winieniem wspomnieć chwałę moich dawnych kolegów, iż wielu z nich znalazło się prawie w nędzy, i że jeden (*Albery*) umarł z głodu, sprzedawszy wszystkie swoje sprzęty dla żywienia swojej żony i swoich dzieci. Inna jeszcze uwaga powinna was nakłonić do zatrudnienia się tym projektem, to jest, iż należy oddać opiniom całą ich wolność, ażeby się niegodziło oskarżać ludzi różniących się zdania, za stronników złoczyńców. Zawołani tu jesteśmy dla wotowania podług naszego sumienia, i jak mogłem uważać postępowanie Rady, zdawałoby się, iż chce użyć fakcji zdzierców na postrach przeciwko Reprezentantom dla przeszkodzenia im do wyjawienia szczerzego ich zdania. Rada odłożyła do jutra naradzenie się w tej materji, zamieniła się w powszechny wydział na roztrząsanie aktu oskarżenia przeciwko Ex-Dyrektorom.

Z tego powodu Obywatel *Duplantier* rzekł jeszcze: Przyjęliście i uchwaliliście projekt przemian w roku 6. przeciwko korupcyi podany. Naradzenie się nad tym w Radzie starszych i ich odrzucenie, nienaruszyło tego projektu zasady, nabył on przeciwnie nowego stopnia siły, ponieważ główniejsze jego odrzucenie pobudki natym się zasadzają, iż większa część kar nie jest dosyć surowa. Obiedwie Rady czuły, iż niedosyć jest karać występki, ale że wielką prawodawcy sztuką jest, ażeby je przez mądre uprzedzić ulawy, stawiając każdego w niemożności ich popełnienia. Mniemacież na przykład, iż urzędnik byłby ułatwiał gorszą kupnągdyby mu tego surowe zabroniły Prawa. Myślicież, iż agent publiczny byłby znowił szkodliwe liwerunki, które tak często narażały życie naszych walecznych obrońców, gdyby dla interessu nie był o swoich obowiązkach zapominał?

Na sefssji Rady 500 dnia 10 Sierpnia Ob. *Quirot* Prezydent miał mowę, w której zapowiedział, iż armie nasze wkrótce znowu wojnę rozpoczną rozpoczyna. W Radzie starszych wytworono nowy oltarz oyczyzny, który poświęcono przyłęgami Republikanckimi. Ob. *Cavallion* rzekł: Nie jest podobną rzeczą, abym mógł pohamować uniesienie żalu mego. Gdy lud *Francuzki* zwyciężał, działo się to przez zgodę, gdy ta przetrwała się utrzymywać, nawalała nieszczęścia rozlała się po kraju Rzeczypospolitej. Niezgodą w ciele prawodawczym była zawsze hallem do niezgody publicznej. W coż się obróciły owe szczęśliwe dni miesiąca *Prairial*, w którym my jednomyślnie dla uratowania dobra publicznego, każdy dzień naznaczali dekretemi szczęścia publicznego. Z żalem powiem, iż te dni są już zapomniane. Dziś zdaje się, iż wielu żąda powrotu dawnej władzy Dyrektoryatu. Już wezwano nowych Dyrektorów do przybrania znowu władzy, którą zniszczyliście. Niechęć wspominać przyług, jakie zgromadzenia polityczne ludu krainowi przyniosły. Nie jestem ja obrońcą błędów, które też zgromadzenia popełniły, lecz uznając dobrodziejstwem uchwały ich, natchnione przez patriotyzm i cnotę. Procz tego artykuł 362 konwencji jest wyraźny do przepisania im toru i sprowadzenia błędów, niechże więc będzie wykonany.

Słychać, iż ex-Dyrektorowie w tajnej sefssji Rady 500 mieli wielu obrońców, mianowicie *Scherlocka*, *Crochon*, *Gilet*, *Ciré*, *Brival*, *Thiéfé*, *Beranger*, *Quirot*, *Cruzé Latouche*, *Pechon*, *Barthelemi*, *Lucyana Buona* *parta* etc. Rabych zaś miała przeciwników. Obrońcy usprawiedliwiają dobroć ich rzędu, dowodzili tylko czystości ich chęci. Wielka jest mowa o różnicy nieszczęśliwego od godnego kary. Trudne okoliczności wprost których rząd obelił i niezaprzeczone dowody przywiązania ich do wolności i Rzpltey, szkodliwe skutki polityczne jakieby nastąpiły po sadzeniu ich kryminalnym, mianowicie w względzie ważności wielkich politycznych działań w *Europie* przezeń kierowanych, nienawisć nieprzyjaciół zagranicznych kraju przeciw teraźniejszemu ich zwycięzcom, podobieństwo, iż tylko *Anglia* i rojalizm chcą Ex-Dyrektorów pod gilotynę wciągnąć, niemożność aby czterech mężów którzy od koalicji uczęgo, więcej jak śmierci spodziewać się powinni, mogli być zdraycami, wspomnienie iż przyjęcie fałszywego i nieszczęśliwego systemu tudzież duma w szczęściu

więcej okazuje słabości iak występku godnego kary, wspomnienie, iż przez ukaranie śmiercią pierwszych urzędników, dany będzie zły i szkodliwy przykład, do którego by się zawsze odwoływano, a iak smutne doświadczenie rewolucji uczy, iż dowodzą iednej partji bez różnicy przeciwników swoich na rusztowanie prowadziliby, a tym sposobem wszystkim urzędnikom odjęłoby się zaufanie, nakoniec uwaga, iż procesy Dyrektorów, będzie procesem Rzpltey. Takie były przedniejsze dowody które przytaczano na uniewinnienie ex-Dyrektorów. Zda się więc, iż Akt oskarżenia miejsca mieć nie będzie. Tymczasem *Jakobini* nieprzeistają żądać ukarania ex-Dyrektorów.

Na sefssji dnia 11. *Arnould* imieniem kommissji złożył raport względem stanu skarbu Rzeczypospolitej na rok 8. Dawny Dyrektoryat żądał 806. millionów, kommissja zmniejszyła tę sumę do 600 millionów franków, była bowiem zdania tego, aby lud nowemi podatkami nie został uciążony. Wkrótce dekret w tej materji ma zapaść.

Raport zdany przez Ob. *Houffet* w Radzie 500 względem złodzieństw i łupieństw publicznych wyszedł już z druku. Zawiera w sobie okropny ich obraz. Z wielu arsenatów posprzedawano armaty, broń, mundury, kule, tornistry, fiarę, ołow, miedź z stratą procentu 200 franków, a potem one znowu przytawiono skarbowi za niezmierną cenę. *Goffuin* zakupił 50 tysięcy fiarey broni po 30 liwrow sztuki, a potem sprzedał Rzpltey każdą sztukę za 30 liwrow. W nadgranicznych Departamentach liwrancji nie Armjom niedostarczali, i mieszkańcy musieli sami żołnierzy urzymywać. *Scherer* zawarł kontrakty liwerunkowe na 50 millionów, do których kontraktów sam należał. *Acagnier* i *Magnier* otrzymali od rządu wielkie sumy na opatrzenie szpitalów wojskowych, lecz zoltawisz w największym zaniedbaniu biednych żołnierzy, z obrażającym popisywali się zbytkiem. *Kompania Capon* niezmiernie się zbagaciła, prowadząc lichwę z wielkimi summami zaliczonymi im na budowę okrętów około których robota nawet nie jest rozpoczęta. Nakoncu Ob. *Houffet* rzekł. Kommissja wielu rzeczy jeszcze nie wie, lecz gdyby udała się do Departamentów, iakież przykre zrobiłaby odkrycia.

z *Bruxelli* dnia 14. Sierpnia.

General *Bonnard* który obejmie kommandę nad wojskami przeznaczonymi do obrony brzegów zaczawszy od *Nieuport* aż do uścia *Skaldy*, spodziewany jest na dzień 20. w *Bruges*.

Lubo Prawo zaciągu 4tej i 5tej klasy konkrpeyinych jest już do tych Departamentów od niejakiego czasu przyłane, atoli niezołtało jeszcze ogłoszonym. — Kolonny wojska nieprzerwanie uganiania się za insurgentami, lecz ci ledwo na jednym miejscu zgromieni, natchniał pokazuia się w drugim. — Widziemy z nowo uczynionego obrachunku, iż przez pięć lat ludność *Bruxelli* zmniejszyła się 20. tyłkami ludzi.

z *Hagi* dnia 17. Sierpnia.

Wczoraj było tu nieiaka niespokojność, gdyż linia telegraficzna pierwszy raz była w poruszeniu, dla oznajmienia, iż flotta *Angielska* przy brzegach naszych zachodnich ukazała się, widziana jednak była w takiej odległości, iż nie można było dostrzedz ani liczby ani gatunku okrętów. Z pewnością wierzymy, iż to jest flotta *Angielska*, gdy iednak nie o niej więcej nie ułyszeliśmy chociaż wzdłuż brzegów *Skaldy* iak naybachniejszą strażą rozstawione, przeto nie wiemy ieszcze gdzie wymierzy swoje przedsięwzięcie. Jesteśmy tu w najlepszym stanie obrony do odparcia ataków nieprzyjacielskich podchlebiamy sobie nadto ieszcze, iż przybycie flotów zjednoczonych do *Brest* stanie na wielkiej przeszkodzie wypławie *Angielskiej*, bądź to przez wyładowanie w *Irlandyi*, bądź przez uwolnienie floty naszej w *Texel* od blokady. Bydż może ieszcze, iż przed takowemi wypadkami flotta *Angielsko-Rosyjska* z wschodniego morza przybyła, zechce także skutecznie wyładowanie na naszych brzegach, dla tego i na tę okoliczność zupełną zwróciliśmy uwagę. W tak krytycznych okolicznościach miłym widokiem dla nas jest, iż nienawisć partyow utłapiła względem na niebezpieczeństwa oyczyzny, i wewnątrz żadnych nie lekamy się wzruszeń. Przyszły tydzień będzie u nas epoką wielkich wypadków. — Nasza gwardya Narodowa do 30 tysięcy ludzi złożona i przeznaczona do wewnętrznej obrony kraju, jest już zupełnie urządzona, i uzbrojona. Wszystko to odbyło się z największą szybkością. Pod *Ostendą* pokazało się kilka okrętów wojennych *Angielskich*. — Flotta w *Texel* iak nayspieszniej na sześć mielęcy w żywność jest opatrzona.

z *Strazburga* dnia 12 Sierpnia.

Generalowie *Hautpoul* i *Clarke* przybyli do tego miasta, pierwszy usprawiedliwił się całkiem przed Dyrektoryatem i dowodzi teraz kawalerją Armii *Reńskiey*. *Clarke* jest mianowany inspektorem nowych batalionów pofikowych. Donoszą z *Berny* pod datą 9. Minister *Helwecki*, *Begoz* który był polany do G. *Maffeny* dla traktowania z nim w bardzo ważnych okolicznościach, powrócił ze swego poselstwa, podług niego iestemy bliscy wielkich wypadków.

Dnia 15. Sierpnia.

Podług listów z *Chamberri* główna kwatery Armii *Alpejskiej* ma tam bydż przeniesiona z *Grenoble*, a główna kwatery prawego skrzydła tej armii będzie w *Briancon* postanowiona. G. *Schauenburg* zawołany przez Dyre-

ktoryat wyjechał do *Parży*. — Dnia wczorayszego przechodziły przez nasze małe dwa regimenty karabinierów. Listy z *Berny* donoszą o wielkich poruszeniach wojsk *Francuzkich* w *Walezji*. Dnia 8. zaszła na wielu mięscach bitwa z powodu przegladanych przez *Austryjaków* *flanowilk*.

Od granic *Szwajcarskich* dnia 7. Sierpnia.

Seffsje ciała naszego prawodawczego, były bardzo ważne. Powłano mocno przeciw łupieństwom *Kommissarzy Francuzkich* w *Szwajcaryi* popełnianym. Ob. *Suter* rzekł w zapale. Nie byłem nigdy tego zdania aby *Reybel* miał nas pozbawić neutralności, krok ten był bardzo nierozsądnym, przywiodł bowiem *Francuzów* do rozprzerzenia linii swojej. Lecz stało się, my powinniśmy pamiętać, iż tu nie tylko nasza sprawa, lecz święta sprawa wolności jest narażona. Zbiłł potym wszelkie zarzuty czynione przeciw całemu Narodowi lub armii, gdy tylko pewne osoby oddzielne dopuszczają się bezprawioiw. — Na G. *Keller* wstawione pod *Ostendą*, dnia 24 Lipca w *Arau* zapadł wyrok sądowy, uznający go niezdatnym do służenia w Armjach Rzpltey, w przypadku zaś łchwytania ma bydż w więzieniu osadzonym.

z *Saffuzy* dnia 15 Sierpnia.

Wczoraj zrana o godzinie 5 *Francuzi* od góry *Albis* i *Uetli* przypuścili mocny atak na oboz G. *Hotz* rozłożony pomiędzy temi górami, i miałem *Zurich*. Udało się im za pomocą mgły przedrzeć się aż do bram miasta. Wkrótce iednak zewsząd nadbiegła na pomoc kawalerja Cesarzka infanterja i artylleryja, i *Francuzi* zostali odparci. Dalsze szczeguly nie są wiadome, to tylko pewna, iż tak z iedney iak z drugiej strony znaczna liczba była w zabitych rannych i jeńcach. Zda się, iż atak był powszechnym, gdyż tak z prawey iak z lewey strony strzelanie było słyszć się dawało.

z *Geny* dnia 30. Lipca.

Obawiano się, ażeby odnoga *Spezzia* i cały kraj wschodni nie zołtał opuszczony, ale polane było powrotnie wojsko ku *Torriglia* i *Robbio*, co okazało zamiar utrzymania się w całej linii *Ligurii*. General *St Cyr* który kommanderował środkiem, znawiały się blisko *Bochetta*. Insurgentów doliny *Fanaro* i *Ormea* gdy się odważyli pokazać na nowo, byli atakowani i rozproszeni przez Szefa brygady *Roquet*.

Od granic *Włoskich* dnia 5. Sierpnia.

Wiadomość z kraju *Neapolitańskiego* zawsze facie mne. Każdy nowy raport przetrwiał się drugiemu. Ytak n. p. donoszono od kilku mielęcy o licznych wojskach *Rosyjskich* i *Tureckich*, które miały wyładować na brzegach *Neapolitańskich*, dziś zaś pokazuia się z listu ministra *Neapolitańskiego* *Micheroux*, iż to tylko 500 *Aloskalow* było, którzy pod *Brindisi* na ląd wytłedli. Jakkolwiek iednak tak szczupła jest ich liczba, niezmiernie iednak podług tegoż listu są przylugi przez nich wysłane, gdyż we 20 dniach dwie z trzech części kraju *Neapolitańskiego* dla Króla zawoiowały. W zamku *St. Elmo* *Admirał Nelson* i *Kardynał Ruffo* mieli znaleźć 6 millionów dukatów w gotowiznie. Król bardzo miał być kontent z tego, iż znalazł skarb *S. Jannaryusza* nie uknięty. Jakkolwiek wielkim łtaniem zwycięzców było, uratować życie wiernych Królowi *Neapolitańskich*, którzy zakładnikami w zamku byli, wszelako lud w zapalczywości przy *Francuzach* i insurgentach rozbiekał także i tych zakładników. *Kardynał Ruffo* w *Kalabrii* nie miał do pomocy iak tylko iednego domownika, przywołał zaś tam z sobą 12 tysięcy karolinów, które mu *Anglicy* dali. W *Neapolu* kazał ściąć wielu szlachty, a nawet własnego synowca. Rzeczą jest dziwną, że w *Neapolu* stała bita tak złe myśla. — Familia *Królewka Sardyjska* znajduje się zawsze w *Castliari*, a *Księżta Aosta* i *Montfarto* wyjechali do *Turynu*. Pan *St. Andre* ma zarządzać *Piemontem* w dostojności Vice-Króla.

W. *Księż Konstantyn* pojedzie do *Neapolu*, aby był przytomnym na tryumfalny wjazd familii *Królewskiej* do tego miasta.

OBWIESZCZENIA

Ponieważ ułanowanie *Taxy* dwoiakiej na wieprze, iako to: od karmnych po 12 dobrych groszy, od chudkow po 4. dobrych groszy od sztuki; było przyczyną uławicznych miedz *Oficyjalitami* a właścicielami, sprzeczek, dla zabieżenia więc, i możliwości, wszelkim przy opłacie podatku tego nieprzywoitościom, stanowi się; że zamiast wzmiarkowanych obu dwoiakich *Taxy*, iedna średnia *Taxa* od każdego wieprza, bądź to na sprzedaż, lub domową konsumpcyą bitego, będzie wybierana to jest: tylko w *Poznaniu*, *Kaliszu*, i w *Warszawie* wraz z *Pragą* po groszy 10 dobrych, w innych zaś miastach *Prus Południowych* po 8 groszy dobrych od sztuki. Nie mając 6 tygodni, uważane bydż powinny iako profeta, a w tym znaczeniu żadney opłacie podlegać nie będą. — Takowe urządzenie podaie się przeto do wiadomości publicznej. Dan w *Warszawie* dnia 7 Sierpnia 1799 Roku.

J. K. Mei *Prus Południowych Wojskowa i Ekonomiczna Kamera*.

Z powodu nadchodzącego Jarmarku na *S. Mateusz w Łowiczu*, przypominia się Publiczności urządzenie inż tyłekro przez *Konsyliarzy Powiatowych* ogłaszane, iż każdy włościanin i handlujący bydłem obowiązany jest iłosć bydła na jarmarku krajowe pędzić się mającego, podać przez deklaracyą urzędowi celnemu i podatkom konsumpcyjnych mięscy, gdzie się jarmark odprawia; zalecając tymże włościanom i handlarzom, aby takowe urządzenie pod czas zbliżającego się jarmarku na *S. Mateusz w Łowiczu* iak nayscisły flarali się zachować. — Dan w *Warszawie* dnia 24. Sierpnia 1799.

Kamera. J. K. Mei *Prus Południowych Wojskowa i Ekonomiczna*.